

A Debreceni Ítéltábla a Dr. Molnár Lajos Ügyvédi Iroda (4030 Debrecen, Diószegi u. 1-3.; ügyintéző: Dr. Molnár Lajos ügyvéd) által képviselt felperes neve (felperes címe) felperesnek, a Dr. Darabos Valéria ügyvéd (I.rendű alperes címe) által képviselt I.rendű alperes neve (I.rendű alperes címe) alperes ellen, szerződésszegéssel okozott kár megtérítése és járulékai iránt indított perében - amely perbe az alperes pernyertességének előmozdítása végett a Dr. Kovács Ügyvédi Iroda (4024 Debrecen, Teleki u. 24. fszt/1.; ügyintéző: Dr. Kovács Gyula ügyvéd) által képviselt beavatkozó neve (beavatkozó címe) beavatkozott - a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 2008. január 3-án meghozott 5.G.40.116/2007/18. számú ítélet ellen, a felperes részéről 20. sorszámon előterjesztett fellebbezés folytán - a 2008. szeptember 17-én megtartott tárgyaláson - meghozta a következő

v é g z é s t :

A Debreceni Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a fellebbezési kérelem és a fellebbezési ellenkérelem korlátaira tekintet nélkül hatályon kívül helyezi, és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítja.

A felperes és az alperes másodfokú perköltségét 400 000 - 400 000 (Négyszázezer-Négyszázezer) Ft-ban, a beavatkozót pedig 50 000 (Ötvenezer) Ft-ban állapítja meg.

E végzés ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s :

A felperes jogelődje és az alperes 2000. november 7-én mezőgazdasági termékértékesítési szerződést kötöttek, amelyben a felperes jogelődje (a továbbiakban: felperes) a beavatkozótól származó 90 500 db napospulykát vásárolt az alperestől és azt vállalta, hogy az állatok saját költségén történt felnevelését követően a szerződésben meghatározott vágási ütemezés szerint a felnevelt pulykákat az alperesnek leadja, az alperes pedig a szerződésben meghatározott felvásárlási ár megfizetését vállalta.

A felperes a 2002. augusztus 7-én előterjesztett - utóbb módosított - keresetében állította, hogy az alperes hibásan teljesített, amelyre tekintettel az alperest a telepített állományban bekövetkezett többletelhullásból, többlettakarmány költségéből, a vágóhídi kobzásból, többletgyógyszer-felhasználásból, valamint a súlygyarapodás elmaradásából eredő értékesítési veszteségből származó 14 061 850 Ft kára, annak kamatai és a perköltsége megtérítésére kérte kötelezni.

Az alperes és a beavatkozó a kereset teljes elutasítását kérték, vitatva annak a jogalapját is és az összecszerűségét is.

Az elsőfokú bíróság a felperes teljes keresetét elutasította a 2004. január 9-én az 5.G.40.203/2002/24. számon meghozott ítéletében, amelyet a Szegedi Ítéltábla a 2004. május 7-én meghozott számú végzésével, a Pp. 252.§ (3) bekezdése alapján a „megadott keretben” hatályon kívül helyezte. A másodfokú bíróság határozatának indokolása szerint az elsőfokú bíróság tévesen jutott arra a következtetésre, hogy a perbeli esetben a felperes kártérítési igényének jogalapjaként az alperes hibás teljesítésben megnyilvánuló szerződésszegése nem állapítható meg. A Szegedi Ítéltábla a végzésében megállapította, hogy mivel az alperes igazoltan mycoplasma sinoviae-től nem mentes szülőpártól származó napospulykát szállított a felperesnek, a szerződést hibásan teljesítette, amely a Ptk. 310.§ (1) bekezdése alapján megalapozta az alperes kártérítési felelősségének jogalapját a felperes javára a hibás teljesítéssel okozati összefüggésben keletkezett, kellően bizonyított károk vonatkozásában. Ezért a Szegedi Ítéltábla az elsőfokú bíróságnak azt az iránymutatást adta, hogy a megismételt eljárásban „mezőgazdasági szakértőt kell kirendelnie és a **Dr.V.J.** állatorvos-szakértő által meghatározott százalékos mértékű kár kimunkálását a szakértő feladatává kell tennie”.

Az elsőfokú bíróság a megismételt eljárásban 2006. június 21-én 5.G.40.042/2006/5. számon meghozott ítéletében az alperest a felperes javára 45 688 Ft kártérítés és annak 2001. június 1-től a kifizetésig járó - az ítélet rendelkező részében meghatározott mértékű - késedelmi kamatai megfizetésére kötelezte, a kereset meghaladó részét pedig elutasította. Megállapította, hogy a felperes az alperes hibás teljesítését a felperes csupán a hozott e-coli baktériumos fertőzöttség miatt, a telepítéstől számított 5 napon belül elhullott 100 db pulyka vonatkozásában bizonyította, ezért a felperes kártérítési igényét csak az e betegség miatt elhullott 100 db elhullott napospulyka beszerzéséért fizetett (Áfa-val növelt) vételárral azonos összegben találta alaposnak, a további kártérítési igényt pedig, mint megalapozatlan, ismételten elutasította.

Ez ellen az ítélet ellen újra a felperes nyújtott be fellebbezést, amelynek alapján a Debreceni Ítéltábla a 2007. június 6-án hozott Gf.IV.30.010/2007/7. számú végzésével hatályon kívül helyezte az elsőfokú bíróságnak ezt az ítéletét is, a fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátaira tekintet nélkül. Megállapította, hogy a Szegedi Ítéltábla döntését követően az alperes hibás teljesítése a mycoplasma sinoviae-től nem mentes szülőpártól származó napospulykák szolgáltatásának igazolt volta miatt - a hibás teljesítést kizáró újabb bizonyíték nélkül - már nem lehetett vitás. Ezért az elsőfokú bíróságnak a megismételt eljárásban az lett volna a feladata, hogy a Szegedi Ítéltábla végzésének megfelelően a hibás teljesítéssel okozott kár vitatott összegének megállapítása céljából a bizonyítási eljárást a másodfokú bíróság által adott iránymutatás szerint lefolytassa. Annak azonban az elsőfokú bíróság - az újabb ítéletében kifejtett, a kereset jogalapjára vonatkozó eltérő jogi álláspontja miatt - nem tett eleget. Ez pedig a Debreceni Ítéltábla megállapítása szerint olyan lényeges eljárási szabálysértés volt, amely indokoltá tette az elsőfokú bíróság ítéletének a Pp. 252.§ (2) bekezdése alapján történt hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak újabb eljárásra, a Szegedi Ítéltábla iránymutatása szerinti bizonyítási eljárás lefolytatására utasítását.

Az elsőfokú bíróság az újból megismételt eljárásban a felperes kártérítés jogcímű követeléseösszességének vizsgálata céljából szakértői bizonyítást rendelt el. A

szakértőként kirendelt **Sz.V.** igazságügyi mezőgazdasági szakértő véleményének előterjesztését követően pedig a 2007. december 18-án meghozott 5.G.40.116/2007/18. sorszámú ítéletében az alperest (a korábban már hatályon kívül helyezett ítéletével azonosan) a felperes javára ismét 45 688 Ft kártérítés és annak 2001. június 1-től járó - az ítélet rendelkező részében meghatározott mértékű - kamatai megfizetésére kötelezte, ezt meghaladóan pedig a felperes keresetét ismételten elutasította. A felperest ebben az ítéletében az elsőfokú bíróság az alperes javára 2 000 000 Ft, a beavatkozó javára pedig 2 027 520 Ft perköltség megfizetésére kötelezte.

Az ítélet indokolása szerint az elsőfokú bíróság elsődlegesen az újból megismételt eljárásban is azt vizsgálta, hogy az alperes részéről történt-e hibás teljesítés, amely vizsgálatának eredményeként - a korábbi eljárása során kirendelt **Dr.B.A.** szakértői véleménye alapján - ismételten arra a következtetésre jutott, hogy csak a felpereshez telepített napospulyka-állományban jelentkezett hozott e-coli baktériumos fertőzőtség minősült hibás teljesítésnek. Az a körülmény viszont, hogy a telepített állomány nem származott micoplasma sinoviae-től mentes szülőpártól, az adott esetben nem valósított meg hibás teljesítést az alperes részéről.

Az elsőfokú bíróság a megismételt eljárásban - a lényegében változatlan jogi álláspontja ellenére - a mycoplasma sinoviae-vel való érintettség miatt állított károk (megnövekedett gyógyszerfelhasználási költség, elhullásnövekedés, kobzott állatok számának növekedése, súlycsökkenés és többlettakarmány-költség) megállapítása céljából kirendelte **Sz.V.** igazságügyi mezőgazdasági szakértőt, a Szegedi Ítéltábla iránymutatásának megfelelően. A szakértő azonban a felperes kártérítés iránti igényének összegére vonatkozóan nyilatkozni nem tudott, arra hivatkozással, hogy az annak kialakításához szükséges, a per iratai közül azonban hiányzó, általa a felperestől (részletes megjelöléssel) kért dokumentumokat a felperestől nem kapta meg. A felperes által a per során csatolt (így a periratok között már rendelkezésre álló) okiratokra, feljegyzésekre és bizonylatokra vonatkozóan pedig a szakértő azt közölte, hogy a bizonylatolás a felperesnél megtévesztő és hiányos volt. Megfelelő alapbizonylatok hiányában pedig azt valószínűsítette, hogy a felperesnél a perbeli mellett az egyéb helyről telepített állományra vonatkozó takarmány- és gyógyszerfelhasználást együtt tüntették fel, ezért a rögzített adatok nem voltak vonatkoztathatók csak a perbeli állományra. Ilyen körülmények között pedig korrekt igazságügyi vélemény - nyilatkozata szerint - nem volt készíthető.

Az elsőfokú bíróság az ítéletének indokolásában a szakértő e nyilatkozataira hivatkozással megállapította, hogy a felperesnél a hanyag, szakszerűtlen termelési nyilvántartás, a bizonylati fegyelem be nem tartása miatt sem a takarmány felhasználása, sem az állategészségügyi anyagok (gyógyszerek, fertőtlenítő szerek) felhasználásának mértéke nem volt nyomon követhető. Ez a körülmény pedig lehetetlenné tette annak felderítését, hogy szakszerű volt-e a perbeli állatállomány tartása, takarmányozása. A szakértő ugyanis a rendelkezésére álló bizonylatok alapján nem tudta meghatározni, hogy a felhasznált költségekből mennyi jutott a perbeli állományra és mennyi jutott az azonos telepen nevelt, azonban máshonnan származó állományra. Az elsőfokú bíróság az ítélet indokolásában hivatkozott arra is, hogy a per során többször felszólította a felperest a Pp. 141.§ (6) bekezdésében foglaltakra történő figyelmeztetéssel a birtokában lévő szükséges további dokumentumok, gyógyszerkezési naplók, ólnaplók csatolására. A felperes azonban a

felhívások ellenére azokat - a szakértő nyilatkozata szerint - csak hiányosan nyújtotta be. Ezt a körülményt pedig a kár összegének megállapítása körében a felperes terhére kellett értékelni. Ezért jutott az elsőfokú bíróság arra a megállapításra, hogy a felperes a hibás teljesítéssel okozati összefüggésben bekövetkezett további kárát a per során nem tudta bizonyítani.

Mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróság - a korábban már meghozott ítéletében kifejtett indokokkal azonosan - a felperes kárát továbbra is csak az e-coli betegséggel szállított 100 db napospulyka Áfa-val növelt vételárának összegében, 45 688 Ft-ban találta megállapíthatónak és az alperest a Ptk. 318.§ (1) bekezdése alapján alkalmazott 339.§ alapján annak megfizetésére kötelezte, a további keresetet pedig, mint megalapozatlan elutasította.

Ez ellen az ítélet ellen újból a felperes nyújtott be fellebbezést, amelyben elsősorban a sérelmezett határozat hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak újabb eljárásra, azon belül pedig a szakértői bizonyítás kiegészítésére utasítását, másodlagosan pedig az ítéletnek a módosított kereseti kérelme szerint történő megváltoztatását kérte.

Állította, hogy az elsőfokú bíróság a megismételt eljárásban kirendelt szakértő által tett nyilatkozatok, illetőleg az előterjesztett szakértői vélemény elfogadásával megalapozatlan és hiányos véleményre alapította a sérelmezett határozatát, amelyet a felperes már az ítélet meghozatala előtt is észrevételezett, amellyel egyidőben indítványozta a szakértői bizonyítás kiegészítését is, azt azonban az elsőfokú bíróság alapos indok nélkül elutasította. Hivatkozott arra, hogy a szakértőnek nem volt joga megkérdőjelezni a rendelkezésére bocsátott dokumentumok valóságtartalmát, miután azok a felek által aláírt és részükről nem vitatott korabeli okiratok voltak. Azáltal pedig, hogy a szakértő a rendelkezésére bocsátott nyilvántartásokat, valamint az azokból megállapítható tényadatokat nem volt hajlandó figyelembe venni, valójában nem teljesítette a bíróság által meghatározott feladatát. Az elsőfokú bíróság pedig a szakértő kifogásolható eljárásának elfogadásával nem tett eleget az eljárás másodfokú bíróságok előírásainak. Az elfogadott szakértői vélemény egyébként - a felperes állítása szerint - azért is hiányos, mert annak ellenére, hogy azt az elsőfokú bíróság a kirendelő végzésének tartalma szerint a feladatává tette, a szakértő nem dolgozta ki a felek szerződésében rögzített pulykaállomány takarmányozási igényét, takarmány és gyógyszerfelhasználási szükségletét, súlygyarapodási normatíváit. Így - a felperes nyilatkozatain és kimutatásain túl - nem keletkeztek összehasonlítható adatok sem. A fellebbezésben a felperes mindezek mellett hivatkozott arra, hogy **Sz.V.** szakértői véleménye olyan fokú egyéb hiányosságokban is szenved, amelyek miatt a szakértő hozzáértése általánosságban is kérdésesnek látszik, ezért a felperes fenntartotta az új szakértő kirendelése iránti bizonyítási indítványát is.

Az alperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte. Hangsúlyozta, hogy a felperesnél a perbeli állatállomány tartásával összefüggő alapvető bizonylatok hiányoznak. A takarmányozási naplók ellentmondásossága, a felperes által nevelt pulykaállomány összekevert volta és annak bizonytalan számadatai pedig a pontos szakértői számítást nem tették lehetővé, így a felperes követelésének összege nem volt ellenőrizhető. Alapvető bizonylatok hiányában ugyanakkor az igazságügyi mezőgazdasági szakértőtől nem volt elvárható, hogy azokat „mintegy pótolva,

feltételezésekbe bocsátkozzon a felperes javára és az alperes terhére". A bizonyítatlanság következményét pedig a felperesnek kell viselnie, mivel a bizonyítás kötelezettsége is őt terhelte.

A beavatkozó ugyancsak az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte, az alperessel egyező indokok alapján.

A fellebbezés annyiban alapos, hogy az elsőfokú bíróság az ítéletét a megismételt eljárásban újra lényeges eljárási szabálysértéseket elkövetve, tévesen és hiányosan megállapított tényállás alapján hozta meg, amelyek miatt az újabb ítélet sem volt alkalmas az érdemi felülbírálatra.

Az elsőfokú bíróság a megismételt eljárásban meghozott döntését az általa kirendelt mezőgazdasági szakértőnek arra a „szakvéleményére” alapította, amelynek az volt a lényege, hogy a hozzá intézett kérdésekre a részéről megfelelőnek minősíthető bizonylatok hiányában korrekt szakértői vélemény nem adható.

Az elsőfokú bíróság azonban ismét lényeges eljárási szabálysértéseket követett el azzal, hogy többszörösen megsértette a Pp-nek a szakértői bizonyítási eljárásra vonatkozó szabályait.

Az elsőfokú bíróság a 9. sorszámú végzésében a mezőgazdasági szakértőt - egyebek mellett - egyrészt azzal a feladattal rendelte ki, hogy „...a rendelkezésére bocsátott és az általa a felektől még szükségképpen bekért iratok és lefolytatott vizsgálatok után” adjon választ arra a kérdésre, hogy „az alperes hibás teljesítése miatt a felperesnél az állomány felnevelése során milyen mértékű kár keletkezett”, másrészt vizsgálja meg..., hogy a felperesnek a 19. számú beadványban részletezett, „összesen 14 061 850 Ft-os kárigénye mennyiben alapos”.

A perben érvényesített igények alapos, vagy alaptalan volta azonban a bíróság által eldöntendő jogkérdés. A Pp. 177.§ (1) bekezdésének és a Pp. 206.§ (1) bekezdésének rendelkezéseiből következően ugyanis a szakértői vélemény csupán az egyik eszköze annak, hogy a bíróság a tényállást felderítse, a beszerzésének szükségessége pedig akkor áll fenn, ha a bíróság valamilyen szakkérdésben nem tud állást foglalni. Ebből következően nem a szakértő, hanem a bíróság feladata a perbeli vita elbírálása, illetőleg az annak során felmerülő jogkérdésekben való állásfoglalás, ezért ezt a feladatot a bíróság a szakértőre nem háríthatta volna át.

A Debreceni Ítéltábla már a korábban meghozott Gf.IV.30.010/2007/7. számú végzésében is felhívta az elsőfokú bíróság figyelmét arra, hogy a Szegedi Ítéltábla a felperes kártérítési igényének jogalapját illetően már állást foglalt abban a jogkérdésben, hogy az alperes hibásan teljesített, mert az általa szállított napospulyka-állományra vonatkozóan „a mycoplasma sinoviae-től való mentesség hiánya olyan lényeges tulajdonság, ami a naposállatok eredményes felnevelhetőségét, vagyis jogi szempontból a rendeltetésszerű használhatóságát számottevően rontotta”. Az alperes és a beavatkozó pedig a megismételt eljárásban sem állította - még kevésbé bizonyította -, hogy ez a

megállapítás téves volt, mert a felpereshez telepített állomány valójában mycoplasma sinoviae-től mentes szülőpártól származott.

[A megelőző eljárásban szakértői véleményt adó **Dr.B.A.** állatorvos-szakértő sem vonta egyébként kétségbe a perbeli pulykaállomány keléskori szerológiai pozitivitását (mint a Szegedi Ítéltábla által megállapított hibás teljesítést), hanem csak annak az állomány felnevelhetőségére gyakorolt hatását értékelte a korábban eljáró állatorvos-szakértőktől és a Szegedi Ítéltáblától eltérően.]

Ebből következően az alperes hibás teljesítését a megismételt eljárás során a mezőgazdasági szakértő kirendelésekor (is) tényként kellett az elsőfokú bíróságnak kezelnie, miután a megállapítás alapjául szolgáló tényállás etekintetben nem változott meg, a Szegedi Ítéltábla határozatának meghozatalakor ugyanakkor már ismert volt az is, hogy az állatállomány keveredett. Az igazságügyi mezőgazdasági szakértő feladatává ezért az elsőfokú bíróság részéről annak a megválaszolását kellett (volna) tenni - figyelemmel az ügyben eljáró ítéltáblák egyértelmű iránymutatásaira -, hogy az alperestől származó állatállomány felnevelése során a szeropozitivitást mutató állomány esetében, a teljes nevelési időszakban bekövetkezett többletelhullásból, megnövekedett gyógyszer- és takarmányköltségből, kobzásból és a súlycsökkenésből eredő, a felperes által állított veszteségeket a termelés ellenőrizhető adatai alátámasztották-e, illetőleg azok - ellenőrizhető adatok hiányában - a szakmai tapasztalatok, korabeli tenyésztési átlagadatok alapján milyen összegben becsülhetők. Ezt a pontos feladatmeghatározást azonban az elsőfokú bíróság kirendelő végzése nem tartalmazta, tehát a Pp. 180.§ (2) bekezdésében meghatározott az a kötelezettség, hogy a feladatmeghatározás során a (szak)kérdéseket a bíróság határozza meg, a jelen esetben nem teljesült. Ez pedig az egyik oka volt annak, hogy a szakértő hiányos, gyakorlatilag azonban értékelhetetlen „véleményt” nyújtott be a bírósághoz.

Emellett az elsőfokú bíróság a mezőgazdasági szakértő kirendelésekor nem tartotta be a Pp. 181.§ (1) bekezdésében foglaltakat sem, amelyek szerint a bíróságnak kellett volna mindazokat az adatokat közölnie a szakértővel, amelyek a véleménye előterjesztéséhez szükségesek voltak. Az elsőfokú bíróság ugyanis a kirendelő végzésében csak azt közölte **Sz.V.** szakértővel, hogy „a kár mértékének meghatározásakor” **Dr.V.J.** igazságügyi állatorvos-szakértő véleménye alapján abból kell kiindulnia, hogy az alperes hibás teljesítését jelentő mycoplasma sinoviae „fertőzés” a „gyakorlati tapasztalatok szerint” a végzésben közölt, „következménnyel jár”. Arról viszont nem tájékoztatta a szakértőt, hogy a felperes a jelen perben a keresetének módosításakor konkrétan milyen igényeket fogalmazott meg, tehát a szakértőnek milyen jellegű és értékű követelések elfogadható voltát, miként, illetőleg milyen adatok alapján kellett volna ellenőriznie. Az adott esetben tehát az elsőfokú bíróság nem közölte a szakértővel a véleménye elkészíthetőségéhez szükséges részletességgel az irányadó tényállást, amelyet nem pótolta a per teljes iratanyagának a szakértő részére történt elküldése, továbbá az sem, hogy a szakértőt feljogosította a további „általa szükségesnek tartott” iratok beszerzésére. A tényállás megállapítása ugyanis éppúgy nem a szakértő feladata, mint a vitás jogkérdések elbírálása, valamint az azokkal összefüggő releváns kérdések megfogalmazása sem.

Mindezeket túl azt is az elsőfokú bíróságnak kellett volna a kirendelt mezőgazdasági szakértővel közölnie, hogy a szakértői véleménye kialakításához milyen peradatokat, okiratokat, bizonylatokat kellett/lehetett (volna) figyelembe vennie, illetőleg a még esetleg

hiányzó adatokat közvetlenül melyik peres féltől kellett/lehetett (volna) beszereznie. Ez a tájékoztatás pedig értelemszerűen csak annak előzetes feltárásán alapulhatott (volna), hogy a termelés bizonylataival a peres felek közül ki rendelkezett, tehát azok kitől voltak/lehettek (volna) beszerezhetők.

Mindezek mellett az adott esetben megállapítható az is, hogy a 12. sorszám alatt benyújtott szakértői véleménybe foglalt szakértői nyilatkozatok - azon túl, hogy nem tartalmazzák a bíróság által feltett kérdésekre adott válaszokat - a szakértő részéről olyan vitás kérdésekre vonatkozó állásfoglalásokat is tartalmaznak, amelyek nem képezték a szakértő feladatát.

A Pp. 182.§ (3) bekezdése szerint, ha a szakértői vélemény homályos, hiányos, vagy helyessége tekintetében kétségek merülnek fel és a szakértőnek a bíróság felhívására adott felvilágosítása sem vezet eredményre, a bíróságnak más szakértő kirendelésével és szakvéleményének beszerzésével kell tisztázni a szakkérdést.

A jelen esetben a felperes a szakértő személyes megnyilatkoztatását követően új szakértő kirendelését indítványozta, arra hivatkozással, hogy az előterjesztett szakértői vélemény nem szolgálhat alapul megalapozott ítélet meghozatalához. Ezt a bizonyítási indítványt az elsőfokú bíróság elutasította. **Sz.V.** szakértői véleménye azonban a másodfokú bíróság megállapítása szerint is olyan mértékben volt hiányos, hogy az abban foglaltakra érdemi döntést alapozni nem lehetett volna. A szakértői vélemény hiányosságait pedig a szakértő alapvetően téves - részben a bíróság eljárási szabálysértéseire visszavezethető - kiindulási alapja miatt a szakértő személyes meghallgatása sem szüntette meg.

Az elsőfokú eljárásnak a szakértői bizonyítással összefüggő lényeges hibái miatt a Debreceni Ítéltábla a Pp. 252.§ (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot - a fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátaira tekintet nélkül - az eljárás megismétlésére utasította.

A megismételt eljárásban a szakértői bizonyításnak már nem kell kiterjednie arra, hogy az alperes hibásan teljesítette, amikor mycoplasma sinoviae-től nem mentes szülőpártól származó napospulykákat szállított, valamint arra sem, hogy a felperes módosított keresetében megjelölt károk és a hibás teljesítés között az ok-okozati összefüggés fennáll-e, mivel e kérdések megválaszolása a perben hozott korábbi ítéltáblai határozatokban már megtörtént, utóbb pedig a tényállás etekintetben nem változott. A lefolytatandó további szakértői bizonyítási eljárás tárgyát tehát csak a felperes módosított keresete összesszerűségének vizsgálata képezheti, amelyhez a felperes 2003. október 22-én (5.G.40.203/2002/19. számon) bejelentett keresetmódosításából kiindulva, a **Dr.V.J.** által adott igazságügyi állatorvos-szakértői véleményben meghatározott százalékos mértékekben valószínűsített károk összegének meghatározását kell a kirendelt mezőgazdasági szakértő feladatává tenni. Amiatt pedig, hogy a felperes a hivatkozott keresetmódosításakor elmaradt haszon megtérítését már nem kérte, a szakértői bizonyításnak arra már nem kell kiterjednie.

Az új eljárásban az elsőfokú bíróságnak mindenekelőtt abban a kérdésben kell állást foglalnia, hogy a szakértői bizonyítás hiányosságainak kiküszöbölése céljából elégséges lehet-e **Sz.V.** szakértői „véleményének” kiegészítése, vagy - a felperes indítványának

megfelelően - más (mezőgazdasági) szakértőt célszerű kirendelni. E kérdés eldöntésekor nem hagyható figyelmen kívül, hogy a másodfokú eljárás során a felperes úgy nyilatkozott, hogy - megítélése szerint - a kirendelt szakértőtől megfelelő szakértői vélemény elkészítése nem remélhető, ezért kérte más szakértő kirendelését, akinek a költségét előlegezni vállalta.

Más szakértő kirendelése esetén viszont az elsőfokú bíróságnak - a Pp. 177.§ (2) bekezdésében foglaltaknak megfelelően - lehetőleg olyan, a nagyüzemi pulykatenyésztésben jártas szakértőt kell a Pp. 177.§ (3) bekezdése szerint felkutatnia és kirendelnie, akit a felek és a beavatkozó sem kifogásolnak.

Az új eljárás során az elsőfokú bíróságnak - a szakértői vélemény kiegészítése esetében - a Pp. 177.§ (1), 180.§ és 181.§-aiban írtak maradéktalan betartásával kell eljárnia. A szakértő feladatának meghatározása során ezért a megválaszolandó szakkérdéseket a bíróságnak pontosan kell meghatároznia, mellőzve a jogkérdésekre vonatkozó állásfoglalások igénylését, illetőleg értékelését.

A szakértővel pedig közölni kell mindazokat az adatokat, amelyekre a feladatának teljesítéséhez szüksége van. Emellett pontosan meg kell jelölni azokat a (csatolt) iratokat, kimutatásokat, amelyek áttanulmányozása után kell a szakértőnek a véleményét kialakítania, illetőleg, amelyeket még szükségesnek látszik beszerezni.

A bíróságot terhelő adatközlési kötelezettség megfelelő teljesítése érdekében a Debreceni Ítéltábla az elsőfokú bíróság figyelmét a következőkre hívta fel:

A felek képviselői a másodfokú tárgyaláson egybehangzóan nyilatkoztak akként, hogy a felperes keresetmódosítását tartalmazó (5.G.40.203/2002/19. számú) beadványa első és második tételeiként megjelölt, elhullásból eredő károk és a vágóhídi kobzásból eredő kár mértékének tisztázásához szükséges iratokkal az alperes rendelkezik, az azokról általa készített kimutatások adatait pedig a felperes a per során soha nem vitatta.

A keresetmódosítás negyedik és ötödik tételeiként megjelölt gyógyszerelési többletköltséggel és felhasznált többlettakarmány-költséggel összefüggésben pedig a szakértő feladatát abban indokolt meghatározni, hogy ellenőrizze; a tartási időszakban a perbeli napospulyka-állomány gyógykezelésére, takarmányozására vonatkozóan állított ilyen költségek értékei és mennyiségei, valamint az irányadó időszakra vonatkozóan csatolt gyógykezelési- és takarmányköltség-számlákon feltüntetett értékek, mennyiségek azonosak, ellenőrizhetők-e.

Ha pedig - a szakértő megállapítása szerint - a felperes bizonylatain feltüntetett takarmány- és gyógyszerköltségek eltérnek a tartási időszakban igazolhatóan felhasznált takarmány- és állatgyógyászati költségektől, úgy a szakértő feladatává annak megállapítását kell tenni, hogy a felperesnél a perbeli tartási időszakban alkalmazott takarmányfajták felhasználásával - szakszerű tartást feltételezve - mennyi lehetett a csak az alperestől származó pulykaállomány átlagos, normalizált takarmányszükséglete. Ugyanilyen módon határozhatja meg a szakértő a perbeli pulykaállomány felnevelésével szükségképpen felmerülő átlagos gyógykezelési költségek értékét is a bizonylatokból megállapítható, ténylegesen alkalmazott állatgyógyászati eszközök felhasználása mellett. Az így meghatározott értékeknek a **Dr.V.J.** szakértő által véleményezett százalékos aránya alapján határozható meg szakértői becsléssel az a kár, amely az alperes hibás teljesítésével okozati összefüggésben a felperesnél reálisan bekövetkezhett, abban az esetben, ha azt

a már meglévő és az esetlegesen még beszerezhető bizonylatok alapján pontosan a szakértő nem tudná megállapítani.

A felperes keresetmódosítását tartalmazó beadvány harmadik tételeként megjelölt (súlygyarapodás elmaradásából eredő) kártérítés iránti igény elbírálásához pedig azt kell a szakértőnek megállapítania, hogy a felnevelt pulykák leadásakor az alperes által készített kimutatásokban feltüntetett (a peres felek között nem vitás) súlyadatok, a szakszerű tartás esetén elérhető átlagos súlygyarapodási értékekhez viszonyítottan reálisak voltak-e, tehát a felperesnek ez az igénye szakmai szempontból alátámasztható-e.

A szakértői bizonyítás szabályainak betartásával beszerzett további (kiegészített vagy új szakértő által készített) mezőgazdasági szakértői vélemény birtokában lesz az elsőfokú bíróság abban a helyzetben, hogy a felperes kártérítési igényének összege kérdésében megalapozottan határozhasson.

A Debreceni Ítéltábla a peres felek és a beavatkozó ügyvédi munkadíjból származó másodfokú perköltségét csupán megállapította a Pp. 252.§ (4) bekezdésében foglaltak szerint, azok viseléséről azonban az elsőfokú bíróságnak kell majd határoznia. Az ügyvédi munkadíjak összegének megállapítására a Pp. 79.§ (1) bekezdése alapján, hivatalból került sor, „A bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről” szóló, többször módosított 32/2003. (VIII.22.) IM. rendelet 3.§ (2) bekezdésének a) pontja, (5) bekezdése, valamint 4/A.§-ában foglaltak szerint, a beavatkozó vonatkozásában azonban a (6) bekezdést is alkalmazva, annak figyelembevételével, hogy a másodfokú tárgyaláson a beavatkozó jogi képviselője nem vett részt.

Debrecen, 2008. szeptember 17.

Erőss Károlyné Dr. Vajvoda Ildikó sk. a tanács elnöke, Dr. Riczu András sk. előadó bíró, Dr. Szűcs Lajos sk. bíró

A kiadmány hitelül:

-kiadó-